

Adaptation of Writing Attitude Survey into Turkish Language Yazmaya İlişkin Tutum Ölçeğinin Türkçe Uyarlama Çalışmaları*

Ömer Faruk Tavşanlı**

Asude Bilgin***

Kasım Yıldırım****

Geliş / Received: 07.05.2019

Kabul / Accepted: 23.09.2019

ABSTRACT: This present research aimed to adapt “The Writing Attitude Survey” into Turkish language. The data for factor analysis and Cronbach’s Alpha internal consistency reliability was obtained from 289 second grade elementary school students. The scale, which is consisted of 18 items, revealed one factor model and explained %32 variance. Factor loading of the scale ranged from .41 to .72. Item total correlation were from .42 to .70. Beside this, the internal consistency (α) .86. Additionally, factor analysis resulted good and high fit indices. In conclusion this showed that “The Writing Attitude Survey” adapted into Turkish language was acceptable.

Keywords: Attitude toward writing, writing instruction, elementary school students, adapting scale

ÖZ: Bu çalışmanın amacı, ilkokul ikinci sınıf öğrencilerine yönelik yazmaya ilişkin tutum ölçeğinin Türkçe diline uyarlanması ve ölçeğin Türkçe formunun uygulanabilir geçerlilik ve güvenilirlik özelliklerine sahip olup olmadığını tespit edilmesidir. Bu doğrultuda yapılan geçerlilik, güvenilirlik ve faktör analizi çalışmaları için 289 ilkokul ikinci sınıf öğrencisinden veri toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, 18 maddeden oluşan ölçeğin, varyansın %32’sini açıklayan tek boyutlu bir yapıda şekillendiği tespit edilmiştir. Uyarlanan ölçeğin faktör yükleri .41 ile .72 arasında değişmiştir. Ölçeğin maddelerinin madde toplam test korelasyonları .42 ile .70 arasında olduğu görülmüştür. Ölçeğin bütününde iç tutarlık katsayısı .86 olarak elde edilmiştir. Tek faktörlü bir yapı gösteren ölçeğin, uyum iyilik değerlerinin kabul edilebilir sınır aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, Türkçe’ye uyarlama çalışması yapılan “Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin” ilkokul 2.sınıf öğrencilere uygulanacak düzeyde geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Yazmaya ilişkin tutum, yazma öğretimi, ilkokul öğrencisi, ölçek uyarlama

* Makale, birinci yazarın doktora tezinden üretilmiştir.

** Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sınıf Eğitimi, omerfaruktavsanli@gmail.com

*** Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi, Sınıf Eğitimi, asudebilgin@uludag.edu.tr

**** Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sınıf Eğitimi, kasimyildirim@mu.edu.tr

Giriş

Türkçe öğretiminde öğrencilere kazandırılması gereken dört temel beceriden bir tanesi olan yazma, bir konu hakkında zihinde tasarlanan bilgi, düşünce ya da deneyimlerin semboller aracılığı ile yazılı olarak ifade edilmesi anlamına gelmektedir (MEB, 2015). Yazma becerisi, çocukların ilerleyen yaşlarında okuryazarlık ve okuduğunu anlama becerilerini doğrudan etkilediği için, erken çocukluk döneminden itibaren geliştirilmesi gereken en önemli becerilerden bir tanesi olarak gösterilmektedir (Hammill, 2004; Gerde, Bingham & Wasik, 2012).

Öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin gelişimi pek çok süreçten ve durumdan etkilenmektedir. Öğrencinin aldığı okul öncesi eğitim ve okuryazarlığa yönelik hazırbulunuşluğu, ailenin okuryazarlık yaşantısı, öğretmen, kullanılan yöntem ve teknikler gibi pek çok değişken bu süreçte öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin gelişimi üzerinde rol oynamaktadır. Hem ulusal hem de uluslararası alanda yapılan araştırmalar, ilkökul düzeyindeki öğrencilerin yazmayı içerikten daha çok teknik bir aktivite olarak gördüklerini ve bu süreçte hem gramatik hem de biçimsel olarak yazılarının daha iyi olması için çabaladıklarını ortaya koymaktadır (Wray, 1993; Tiryaki, 2012). Bu durum da öğrencilerin oluşturacakları içerikten ve bu süreçte ortaya çıkaracakları yaratıcılıktan uzaklaşarak süreci daha mekanik, hatadan arınık bir boyutta görmelerine sebep olmaktadır. Bu durum öğrencilerin yazma etkinliklerinden keyif almalarını engellemektedir. Oysa her öğrenme alanında olduğu gibi yazma öğrenme alanında da öğrencilerin çalışmalara istekli bir şekilde katılması başarının en önemli koşullarından bir tanesidir. Çünkü öğrencilerin daha nitelikli yazılar yazabilmeleri ve kendilerini yazılı olarak daha iyi ifade edebilmeleri için yazmaya ilişkin olumlu tutum beslemeleri gerekmektedir (Graham, 2006; Özdemir & Çevik, 2018).

Yazmaya yönelik geliştirilen tutumlar, bireylerin yazma çalışması yaparken yaşadığı duygusal süreçleri içermektedir (Maio & Augoustinos, 2005; Erdoğan, 2012; Graham, Berninger, & Abbott, 2012). Öğrencilerin yazmaya yönelik beslediği tutumlar yazı yazarken mutlu hissetmesi, yazı yazmaya karşı istekli olması, düzenli olarak yazı yazması ve yazma motivasyonunun yüksek olması gibi pek çok özelliği içerisinde barındırmakta ve bunlardan etkilenmektedir.

Yazmaya ilişkin tutumu yüksek olan öğrencilerin yaşadıklarını, yeni öğrendiği şeyleri ve kendi hislerini yazmaya karşı istekli oldukları bilinmektedir. Bu öğrenciler yazma çalışmalarını yapmaktan ve bu süreç sonucunda elde ettikleri ürünleri paylaşmaktan ve sergilemekten keyif alırlar. Yazmaya ilişkin tutumları düşük olan öğrenciler ise yazma çalışmalarını yapmak istememekte ve dolayısıyla yeterince iyi yazma ürünleri ortaya koyamamaktadır. Bu noktada öğrencilerin yazmaya yönelik tutumlarının, yazılı anlatım başarıları üzerinde oldukça etkili olduğunu unutulmamalıdır (Hess & Wheldall, 1999).

Öğrencilerin yazma etkinliklerine karşı olumsuz tutum beslememeleri için zor ve bilişsel olarak oldukça aktif olmanın zorunlu olduğu bir süreç olan yazma çalışmalarının olabildiğince sade, net ve kolay anlaşılır bir şekilde getirilmesi gerekmektedir. Bunu gerçekleştirirken öğrencilerin ilgilerini göz önüne alma, farklı yöntem ve teknikleri uygulama, eğlenceli etkinlikler ile süreci pekiştirme ve öğrencilerin yazma çalışmalarından

keyif almasını sağlama gibi noktalar göz önünde bulundurulmalıdır (Susar Kırmızı, 2009). Bu süreçte yazma çalışmalarına yönelik olumsuz duygu, düşünce ve davranışların ortadan kaldırılmasında nitelikli bir öğretim ortamı oluşturmak oldukça önemlidir. Ayrıca yazılacak konu ile ilgili öğrenciler ile okumalar yapma, tartışmalar gerçekleştirme ve konuyu ilgi çekici hale getirme gibi işlemler öğrencileri yazmaya daha motive olmuş bir hale getirebilmektedir. Buna yönelik öğrencilere sunulan fırsatlar onların yazmaya ilişkin bakış açılarını değiştirebilir ve nitelikli yazılar yazmalarında önemli rol oynayabilir (Flowers & Hayes, 1981; Hawkins, 2006).

Yazma çalışmaları yapılırken dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta ise öğrencilerin kendi yazmak istediği konuda yazmalarına imkân sağlamaktır. Bu noktada öğrenciler konu seçimi yaparken yaşadıkları olayları yazmaya yönlendirilmelidir. Öğrencilerin kendi ilgi duyduğu konuları tespit etmesini sağlayarak, bu konuları kendi yaşamları ile bütünleştirip yazma çalışmalarından daha fazla keyif almaları sağlanmalıdır.

Öğrencilerin yazma çalışmalarına olumlu tutum beslemesi için yapılması gereken bir diğer işlem ise yazma çalışmaları değerlendirilirken olumlu yönlerin ön plana çıkartılarak öğrencilerin başarılı olma hissini tatmasını sağlamaktır. Öğrencilerin yazmayı sevmemelerinin en temel sebebi yazma çalışmalarında kendilerini başarısız hissetmeleridir. Böylece bu korku yenilerek öğrencilerin yazma çalışmalarına daha istekli katılmaları sağlanabilir.

Cowley (2002) yazma motivasyonu yüksek olan ve yazmayı severek yaşantısında kullanan kişilerin kendilerine güvenerek daha rahat ve nitelikli yazılar yazdığını ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin yazmayı sevmeleri ve yazmaya karşı olumlu tutum besleyerek, yüksek bir yazma motivasyonuna sahip olmaları için aşağıdaki önerileri dile getirmiştir:

- Öğrencilere yazı yazmalarının ve yazılacak konunun mantıklı bir izahını yapmak.
- Demokratik, öğrencilerin düşüncelerinden ötürü kınanmadığı, herkesin özgür bir şekilde fikrini dile getirebildiği sınıf ortamı yaratmak.
- Yazmayı çeşitli oyunlar, müzikler ve drama gibi etkinlikler ile eğlenceli bir hale getirmek.
- Yazma öncesi bir sporcunun ısınma hareketleri yaptığı gibi öğrencileri de yazma yapacakları konuya hazırlamak.
- Öğrencilere yazma konusunda onları teşvik edecek ve cesaretlendirecek sözler söylemek, onları motive etmek.
- Öğretmenlerin günlük yaşamlarında yazmanın önemli bir beceri olduğunu öğrencilerine hissettirmesi ve yazmayı devamlı bir şekilde kullanması.
- Öğrencilerin ilgi alanları ile yazma çalışmalarının birleştirilmesi. Örneğin bilgisayar çok seven bir öğrencinin yazma çalışmalarını bilgisayar üzerinden yapmasını sağlamak.

Görüldüğü üzere öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının yazılı anlatım becerilerinin gelişime yönelik ciddi bir etkisi vardır. Bu doğrultuda öğrencilerin yazılı anlatım becerilerinin geliştirilebilmesi için öncelikle sahip oldukları yazmaya ilişkin tutumlarının daha olumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Bu işlemin yapılabilmesi için de

öncelikle öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ortaya çıkarılmasına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla yazmaya ilişkin tutum ölçekleri kullanılmaktadır.

Alanyazın incelendiğinde ilkökul öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesi amacıyla Susar Kırmızı (2009) ile Erdoğan ve Yangın'ın (2014) çalışmaları dikkat çekmektedir. Bu iki çalışmada da ölçeğin araştırmacılar tarafından geliştirildiği görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesinde çeşitliliğin sağlanması ve öğretmenlere kolay uygulanabilir ölçme araçlarının temin edilmesi amacıyla farklı ölçme araçlarına da ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, yapılan çalışmanın hem ilkökul ikinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesine yönelik yeni ölçme araçlarının alanyazına kazandırılması hem de bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara çeşitlilik sağlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısı ile uyarlanacak ölçek bağlamında, ilkökul ikinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik gerçekleştirilecek çalışmalarla, öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumları belirlenecek ve mevcut durumun daha iyi hale getirilmesine yönelik adımlar atılabilecektir. Bu bağlamda uyarlama çalışması yapılan ölçek ile ilgili aşağıdaki sorular cevaplanmaya çalışılmıştır:

- Uyarlama çalışması yapılan ölçeğin parametrik özellikleri nelerdir?
- Uyarlama çalışması yapılan ölçeğin parametrik özellikleri, yapısal olarak yüksek düzeyde güvenilirlik değerleri ortaya koymakta mıdır?

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem, ulaşmanın kolay olduğu, araştırmaya katılma noktasında gönüllü olan bireylerin araştırmaya dâhil edildiği bir örnekleme yöntemidir (Creswell, 2005). Bu bağlamda araştırmanın gerçekleştirilmesinde, araştırmacının ulaşmasının kolay olduğu Bursa ili Nilüfer ilçesindeki iki okul tercih edilmiştir. Bu okulların tercih edilmesinde okul yönetiminin bilimsel çalışmaların yapılması için olumlu görüş bildirmesi ve sürece katılma noktasında istekli olması da etkili olmuştur. Araştırmanın uygulandığı iki okul da orta düzeyde sosyo-ekonomik bölgede bulunmaktadır. Ayrıca seçilen okullar öğrenci devamsızlığının oldukça düşük düzeyde olduğu okullardır. Araştırma iki okuldaki ilkökul ikinci sınıf düzeyindeki tüm sınıflarda uygulanmış ve toplam 289 öğrenciden veri toplanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeği

Çalışmada Kear, Coffman, McKenna ve Ambrosio (2000) tarafından, ilkökuldan lise düzeyine kadar öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesi amacıyla geliştirilen yazmaya yönelik tutum ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Yazmaya ilişkin tutum ölçeği, öğrencilerin yazmaya karşı tutumu hakkında hızlı bir gösterge sağlar. Bu ölçeğin orijinali 28 maddeden oluşur ve tüm sınıfa yaklaşık 20 dakika uygulanabilir. Ölçekteki her bir madde yazmaya ilişkin tutum hakkında

kısa ve basit ifadeli bir açıklama sunar. Bu açıklamanın ardından dört Garfield fotoğrafı gelir. Bu fotoğraflardaki her poz, çok olumlu ile çok olumsuz arasında değişen farklı bir duygusal durumu göstermek için tasarlanmıştır. 4'lü Likert tipte olan ölçek Garfield karakteri ile resimlendirilmiştir. Ölçekteki maddelerin puanlandırılması “çok mutlu” 4 puan, “mutlu” 3 puan, “mutsuz” 2 puan, “çok mutsuz” ise 1 puan şeklindedir.

Ölçeğin orijinal hali tek faktörlü bir yapı içermektedir ve güvenirlik katsayısı .88 olarak tespit edilmiştir. Ölçek birinci sınıftan on ikinci sınıfa kadar tüm sınıf düzeylerindeki öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu çalışmada ise ölçeğin, ilkökul ikinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesinde kullanılmak üzere, Türkçe diline uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Yani ölçeğin bu araştırma sonucu Türkçe diline kazandırılan formatı yalnızca ilkökul ikinci sınıf öğrencilerine yöneliktir.

Veri Toplama ve Analizi Süreci

Araştırmada öncelikle ölçekteki tüm maddeler araştırmacılar tarafından Türkçe 'ye çevrilmiş ve İngiliz Dili Eğitimi bölümünde görevli, ana dili Türkçe olan üç akademisyen tarafından gözden geçirilmiştir. Gözden geçirme sonucunda gelen uyarılar doğrultusunda ölçeğe son hali verilmiştir. Bu uyarılar, bazı maddelerin aynı anlama geldiği ya da Türk öğrenciler tarafından benzer şekilde algılanacağı ve bazı maddelerde verilen durumun tam olarak anlaşılır olmadığı yani öğrencilerin farklı anlamlar çıkarabileceği şeklindedir. Uyarılar doğrultusunda değişiklikler yapılmış ve aynı uzmanlara tekrar gönderilerek ölçeğin tekrar incelenmesi sağlanmıştır. Ölçeğin orijinali 28 maddeden oluşmakta iken, uyarılan ölçekte iki madde birleştirilerek ölçek 27 maddeye düşürülmüştür. Birleştirilen maddeler, ölçeğin orijinalinde iki derse karşılık gelen (Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri ile ilgili) maddelerinin, Türk Eğitim Sisteminde ilkökul 2.sınıf düzeyinde tek derse (Hayat Bilgisi) karşılık gelmesinden kaynaklanmaktadır. Çalışmanın devamında ise ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yürütülmüştür. Bu aşamada ölçeğin yapı geçerliliğinin sınanmasında açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA), güvenirlik çalışması için ise iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha α) uygulanmıştır. Verilerin analizi edilmesi sürecinde SPSS, Mplus ve AMOS paket programlarından yararlanılmıştır.

Bulgular

Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak için uygulanan AFA sonucunda ölçme aracının 27 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapı gösterdiği görülmüştür. 9 madde .40'ın altında faktör yüküne sahip olduğu gerekçesi ile ölçekten çıkarılmıştır. Ölçekten çıkarılan maddeler incelendiğinde, bu maddelerin genel olarak öğrencilerin gerçek yaşamlarında bir anlam ifade etmediğinden dolayı faktör yüklerinin düşük olabileceği tahmin edilmektedir. Örneğin ölçeğin orijinal halindeki üçüncü madde, öğrencilerin bir markete almak istediği bir ürün ile ilgili yazı yazdığındaki yaşadığı hislerle ilgilidir. Bu durum araştırmanın yapıldığı öğrenciler için çok geçerli görünmemektedir. Ölçeğin orijinal formundan çıkarılan maddeler ile birlikte son halinin 18 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıda olduğu görülmüştür. Ölçeğin geçerliğine ve güvenirliğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Analizlerinin yapılmasında SPSS, AMOS ve Mplus paket programları sürece dahil edilmiştir. AFA analizleri hem Mplus'ta hem de SPSS'te kontrol edilmiştir. Öncelikli olarak veri setinin çok değişkenli istatistikler için uygunluk durumu sınanmıştır. Buna göre tüm grupta KMO örneklem uygunluk katsayısı .887 (>.60), Barlett Sphericity testi (çok değişkenli normal dağılımın göstergesi) $\chi^2=1389.473(153)$; ($p < .001$) olarak elde edilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinin sınanması için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA sonucunda ölçme aracının orijinalinde olduğu gibi tek faktörlü bir yapı gösterdiği anlaşılmıştır. Ölçeğin tek faktör olarak 5.752'lik bir öz değere sahip ve %32 oranında bir varyans açıkladığı tespit edilmiştir. Alanyazında tek faktörlü ölçek yapılarında toplam varyansın %30'unun açıklanması yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2006). Uyarlanan ölçeğin faktör yükleri .41 ile .72 arasındadır. Ölçeğin maddelerinin madde toplam test korelasyonları .42 ile .70 arasında değişmiştir. Bu bulgulara göre ölçeğin maddelerinin benzer davranışları değerlendirmeye yönelik olduğu söylenebilir (Büyüköztürk, 2007). Ek olarak tablo 1'den anlaşılacağı üzere ölçeğin bütünü için tutarlık katsayısının .86'dır.

Tablo 1. Ölçeğe İlişkin Yapılan AFA Sonucu Faktör Yükleri, Madde Toplam Test Korelasyonları ve t-Testi Sonuçları

Maddeler	Faktör Yükleri	Madde Toplam Test Korelasyonları	Alt-Üst Grup Farkı t-Testi
m1	.48	.49	8.699***
m2	.41	.42	5.477***
m3	.57	.55	6.165***
m4	.56	.55	8.631***
m5	.55	.52	6.343***
m6	.55	.57	8.949***
m7	.62	.61	8.903***
m8	.68	.65	7.712***
m9	.55	.54	6.654***
m10	.72	.70	7.759***
m11	.59	.60	11.296***
m12	.65	.62	6.996***
m13	.61	.60	6.810***
m14	.62	.59	6.833***
m15	.51	.56	10.634***
m16	.43	.48	9.280***
m17	.48	.52	8.503***
m18	.49	.53	8.978***
N		*** $p < 0.001$	154
Varyans (%)	31.955		
Öz değer	5.752		

Cronbach's
Alpha .86

DFA analizinde elde edilen ölçeğe ait uyum iyiliği değerleri Tablo 2’de verilmiştir. Analizler hem Mplus hem de AMOS’da test edilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde ölçeğe ilişkin tek faktörlü yapının uyum iyilik değerlerinin kabul edilebilir aralıklar içerisinde olduğu ifade edilebilir (Hooper, Coughlan, & Mullen, 2008; Kline, 2011).

Tablo 2. Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeği Uyum İyiliği Değerleri

Model	χ^2	df	χ^2/df	TLI	RMSA	GFI	CFI	RMR	SRMR
Tek Faktör	234.907	131	1.793	.91	.052	.92	.92	.044	.0492

*** $p < .001$.

Yapılan tüm istatistikî çalışmalara dayalı olarak, 28 maddelik ölçekten 2 madde birleştirilerek tek madde haline getirilmiş, 9 madde ise geçerli ve güvenilir bulunmadığı için ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin son hali 18 maddeden oluşmuş olup .86 iç tutarlılık katsayısına sahiptir. Ölçek dörtlü likert tarzında olup ölçekteki puanlamalar “Çok mutlu” ve “Çok mutsuz” aralığında değişmiştir. Ölçekteki tüm maddeler olumludur. Türkçe ’ye uyarlama çalışması yapılan “Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin” ilköğretim 2. sınıf öğrencilere uygulanacak düzeyde geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir (Ek-1).

Sonuç ve Tartışma

Yazma öğrenme alanında yapılan çalışmalara bakıldığında yazmanın duyuşsal yönünün incelendiği pek çok çalışmanın olduğu ve bu duyuşsal özelliklere yönelik çeşitli ölçeklerin geliştirildiği veya uyarlandığı görülmektedir. Öğrencilerin yazma kaygılarının tespit edilmesine yönelik yazma kaygısı ölçeği (Yaman, 2010; Karakaya & Ülper, 2011; Özbay & Zorbaz, 2011), yazmaya yönelik kendi yeterliliklerinin belirlenmesine yönelik yazma öz yeterlilik ölçeği (Aydın, İnnalı, Batar & Çakır, 2013; Şengül, 2013; Demir, 2014), yazma alışkanlıklarının ortaya çıkarılması için yazma alışkanlıkları ölçeği (Erdem & Özdemir, 2012), yazma tercihlerinin ve hangi konularda, hangi metin türlerinde ve içeriklerinde yazmak istediklerinin belirlenmesi için yazma eğilimi ölçeği (İşeri & Ünal, 2010), yazmaya yönelik öz düzenleme yetkinliklerinin tespit edilmesi için yazmaya yönelik öz düzenleme yetkinlikleri ölçeği (Çelikkaleli & Yıldırım, 2015) ve yazma tutuklarının ortaya çıkarılması amacıyla yazma tutukluğu ölçeği (Özbay & Zorbaz, 2012) geliştirilmiş veya uyarlanmıştır.

Yapılan çalışmalar dikkate alındığında yazma ile ilgili ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarının ağırlıklı olarak yazmaya ilişkin tutumların ölçülmesine yönelik olduğu dikkat çekmektedir (Bağcı, 2007; Temizkan & Sallabaş, 2009; Karatay, 2011; Göçer, 2014; Akaydın & Kurnaz, 2015; Susar Kırmızı, 2009; Erdoğan & Yangın, 2014; Seban, 2012; Knudson, 1991; 1992; 1993; Kear, Coffman, McKenna & Ambrosio, 2000; Adler, 1998). Bunun sebebi olarak yazmaya ilişkin tutumun yazma ile ilgili ölçülebilecek diğer tüm değişkenler üzerinde etkili olması gösterilebilir (Arıcı & Kaldırım, 2015). Başta yazma kaygısı olmak üzere, yazılı anlatım becerilerinin gelişimi, okunaklı ve şekilsel olarak daha nitelikli yazılar yazma, yazma motivasyonu, yazma tutukluğu ve yazma öz yeterliği gibi durumların tamamı yazmaya ilişkin tutumdan etkilenmektedir (Graham vd.,

2019). Bu sebeple öğrencilerin yazmaya yönelik tutumlarının doğru bir şekilde ölçülmesi için her sınıf düzeyine yönelik geçerli ve güvenilir ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır (Berge vd., 2019). Bu araştırma da bu ihtiyacın giderilmesi katkı sağlamak amacıyla, ilkökul ikinci sınıf düzeyindeki öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesine yönelik geliştirilen yazmaya ilişkin tutum ölçeğinin Türkçe diline uyarlama çalışması yapılmıştır.

Yazmaya ilişkin tutumların ölçülmesine yönelik gerçekleştirilen ölçek uyarlama ve geliştirme çalışmaları incelendiğinde, öğretmen adaylarının yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesine yönelik çalışmaların ön plana çıktığı görülmektedir (Bağcı, 2007; Temizkan & Sallabaş, 2009; Karatay, 2011; Göçer, 2014). Öğretmen adayları dışında lise öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesi amacıyla Akaydın ve Kurnaz (2015) tarafından lise öğrencilerine yönelik yazma tutum ölçeği geliştirilmiştir. İlkokul öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesine yönelik alanyazın incelendiğinde ise Susar Kırmızı (2009) ile Erdoğan ve Yangın'ın (2014) ölçek geliştirme çalışmaları bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Seban (2012) yaptığı çalışmada, bu çalışmada Türkçe diline uyarlaması yapılan ölçeğin bir bölümünün uyarlama çalışmasını gerçekleştirmiştir. Uyarlanan bu ölçek ilkökul öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesini hedeflemektedir. Bu bakımdan ilkökul düzeyindeki öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ölçülmesinde kullanılabilir olan bu ölçeğin Türkçe diline uyarlanması, bu alanda çalışmalar gerçekleştirecek araştırmacılara alternatif bir ölçme aracı sağlaması ve öğretmenler için öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutumlarını doğru bir şekilde ölçebilmesine olanak tanınması bakımından önemli görülmektedir.

Bu çalışmada Kear, Coffman, McKenna ve Ambrosio (2000) tarafından geliştirilen ve Seban (2012) tarafından bir bölümünün Türkçe'ye uyarlandığı yazmaya yönelik tutum ölçeğinin tamamının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak Türkçe diline uyarlanması sağlanmıştır. Yapılan faktör analizi neticesinde ölçekteki maddelerin faktör yük değerleri ve hesaplanan madde toplam test korelasyonları sonucuna göre yazmaya yönelik tutum ölçeğinin orijinal halindeki gibi tek faktörlü bir yapı gösterdiği görülmüştür. Elde edilen uyum iyiliği değerleri de modelin kabul edilebilir olduğunu göstermektedir (Hooper, Coughlan, & Mullen, 2008; Kline, 2011).

Ölçme aracının güvenilirliğine yönelik olarak yapılan çalışmada iç tutarlık katsayısı .86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlılık katsayısı ise .88 olduğu ifade edilmiştir (Kear, Coffman, McKenna, & Ambrosio, 2000). Erkuş'a göre (2013) ölçme araçlarının güvenilirlik katsayısının .70 ve üzeri olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda çalışmada elde edilen ölçeğin uyarlama çalışmasına ilişkin bulgular ölçme aracının güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları neticesinde, yazmaya yönelik tutum ölçeğinin Türkçe formunun ilkökul ikinci sınıf örnekleminde uygulanabilir psikometrik değerlere sahip olduğu ortaya konulmuştur. Türkçe'ye uyarlaması yapılan bu ölçek aracılığıyla yazmaya ilişkin tutum konusunda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara ve sınıflarındaki öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarını belirlemek isteyen sınıf öğretmenlerine, uygulaması ve puanlaması kolay bir ölçme aracı sağlanmış olmaktadır.

Yazma öğrenme alanı ilkokuldan üniversite yaşamına kadar çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Bununla birlikte yazma öğretimi genel olarak Sınıf Öğretmenlerinin görevi olarak algılanmaktadır. Bu bağlamda ilkokulun dört sınıf düzeyinden oluştuğu gerçeğinden hareketle araştırmanın yalnızca ilkokul ikinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiş olması araştırmanın bir sınırlılığı olarak ifade edilebilir. İlgili ölçeğin ilkokulun tüm sınıf düzeylerine ve ortaokul düzeyine uyarlanması yararlı olacaktır. Araştırmanın yalnızca Bursa ilinde gerçekleştirilmiş olması da başka bir sınırlılık olarak görülmektedir. Bu nedenle, sonraki çalışmalarda daha geniş örneklemelerle ve farklı coğrafi bölgelerdeki öğrenciler çalışılması önerilmektedir. Öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının öğretmenlerin yazmaya ilişkin davranışlarından etkilendiği araştırma sonuçları ile görülmektedir (Bradford, Newland, Rule, & Montgomery, 2016; Tavşanlı, 2018). Bu bağlamda özellikle Sınıf Öğretmenlerinin ve Türkçe Öğretmenlerinin yazma öğretimine ilişkin tutumlarının araştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin yazmaya ilişkin tutumlarının ve öğretmenlerinin yazma öğretimine yönelik tutumlarının birlikte değerlendirilebileceği ilişkisel çalışmaların yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Adler, M. D. (1998). *The effects of instruction in six trait writing on third grade students' writing abilities and attitude toward writing*. Unpublished masters' thesis, Wichita State University, Wichita, KS.
- Akaydın, Ş. & Kurnaz, H. (2015). Lise Öğrencilerine Yönelik Yazma Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması/The Writing Attitude Scale for High School Students: A Study of Validity and Reliability. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 246-261.
- Arici, A.F. & Kaldırım, A. (2015). The Effect of the Process-Based Writing Approach on Writing Success and Anxiety of Pre-Service Teachers. *Anthropologist*, 22(2), 318-327.
- Aydın, İ. S., İnnalı H. Ö., Batar M. & Çakır, H. (2013). Öğretmen adaylarının yazılı anlatım öz yeterliklerine ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies*, 8(8), 139-160.
- Bağcı, H. (2007). *Türkçe öğretmeni adaylarının yazılı anlatım derslerine yönelik tutumları ile yazma becerileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Berge, K. L., Skar, G. B., Matre, S., Solheim, R., Evensen, L. S., Otnes, H. & Thygesen, R. (2019). Introducing teachers to new semiotic tools for writing instruction and writing assessment: consequences for students' writing proficiency. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 26(1), 6-25.
- Bradford, K. L., Newland, A. C., Rule, A. C. & Montgomery, S. E. (2016). Rubrics as a tool in writing instruction: Effects on the opinion essays of first and second graders. *Early Childhood Education Journal*, 44(5), 463-472.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum* (6. baskı). Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneyisel desenler, öntest-sontest kontrol grubu desen ve veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cowley, S. (2002). *Getting the buggers to write*. New York: Continuum.
- Cresswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting and evaluating qualitative and quantitative research*. Upper Saddle River, NJ: Merrill & Prentice Hall.

- Çelikkaleli, O. & Yildirim, K. (2015). Adaptation of Perceived Self-Regulatory Efficacy Scale for Writing into Turkish Language. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(4), 223-236.
- Demir, T. (2014). Yazma öz yeterlik ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 67-74.
- Erdem, İ. & Özdemir N. H. (2012). Türkçe öğretmen adayları için "yazma alışkanlığı ölçeği" geliştirme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 171-194.
- Erdoğan, Ö. (2012). *Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatım becerisine ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğan, Ö. & Yangın, B. (2014). Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatıma ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 438-459.
- Erkuş, A. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Flowers, L. & Hayes, J. R. (1981). A cognitive process theory of writing. *College Composition and Communication*, 32 (4), 928-950.
- Gerde, H. K, Bingham, G. R. & Wasik, B. A. (2012). Writing in Childhood Classrooms: Guidance for Best Practices. *Early Childhood Education Journal*, 40 (6), 351-359.
- Göçer A. (2014). Yazma tutum ölçeğinin (ytö) Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 515-524.
- Graham, S. (2006). Writing. In P. Alexander ve P. Winne (Eds.), *Handbook of educational psychology*, Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Graham, S., Berninger, V. & Abbott, R. (2012). Are attitudes toward writing and reading separable constructs? A study with primary grade children. *Reading & Writing Quarterly*, 28 (1), 51-69.
- Graham, S., Harris, K. R., Fishman, E., Houston, J., Wijekumar, K., Lei, P. W. & Ray, A. B. (2019). Writing skills, knowledge, motivation, and strategic behavior predict students' persuasive writing performance in the context of robust writing instruction. *The Elementary School Journal*, 119(3), 487-510.
- Hammill, D. (2004). What we know about correlates of reading. *Exceptional Children*, 70, 453-468.
- Hawkins, J. (2006). Think before you write. *Educational Leadership*, 64, 63-66.
- Hess, M. & Wheldall, K. (1999). Strategies for improving the written expression of primary children with poor writing skills: A sociocognitive perspective. *Australian Journal of Learning Difficulties*, 4 (4), 14-20.
- Hooper, D., Coughlan, J. & Mullen, M. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines For Determining Model Fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- İşeri, K. & Ünal, E. (2010). Yazma eğilimi ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 35 (155), 104-117.
- Karakaya, İ. & Ülper, H. (2011). Yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi ve yazma kaygısının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 691-707.
- Karatay, H. (2011). 4+1 Planlı yazma ve değerlendirme modelinin öğretmen adaylarının yazılı anlatım tutumlarını ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Turkish Studies*, 6 (3), 1029-1047.
- Kear, D., Coffman, G., McKenna, M. & Ambrosio, A. (2000). Measuring attitude toward writing: A new tool for teachers. *Reading Teacher*, 54, 10-23.

- Kırmızı, F. S. (2009). Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemine dayalı yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(7), 51-68.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and Practice Of Structural Equation Modeling*. Guilford Publications.
- Knudson, R. E. (1991). Development and use of a writing attitude survey in grades 4 to 8. *Psychological Reports*, 68, 807-816.
- Knudson, R.E. (1992). Development and application of a writing attitude survey for grades 1 to 3. *Psychological Reports*, 70, 711-720.
- Knudson, R.E. (1993). Development of a writing attitude survey for grades 9 to 12: Effects of gender, grade, and ethnicity. *Psychological Reports*, 73, 587-594.
- Maijo, G. R. & Augoustinos, M. (2005). Attitudes, attributions and social cognition. In: Hewstone, M., Fincham, F. D. and Foster, J. (eds.) *Psychology*, pp. 360-382., Malden, MA: Blackwell.
- MEB. (2015). *Türkçe dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Özbay, M. & Zorbaz, K. Z. (2011). Daly-Miller'in yazma kaygısı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 33-48.
- Özbay, M. & Zorbaz, K. Z. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin yazma tutukluğu düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 47-72.
- Özdemir, S. & Çevik, A. (2018). Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Yazmaya Yönelik Tutuma ve Yaratıcı Yazma Başarısına Etkisi. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19 (2), 141-153.
- Seban, D. (2012). Yazarlık döngüsünün üçüncü sınıf öğrencilerinin yazmaya karşı tutum, algı ve yazma becerilerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 147-158.
- Şengül, M. (2013). Ortaokul öğrencilerine yönelik yazma öz yeterlikleri ölçeği geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 81-94.
- Tavşanlı, Ö. F. & Kaldırım, A. (2018). İlkokul 2. sınıf öğrencilerinin süreç temelli yazma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6 (3), 859-876.
- Temizkan, M. & Sallabaş, M. E. (2009). Öğretmen adaylarının okuma ve yazmaya yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 155-176.
- Tiryaki, E. N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yazma Kaygısının Çeşitli Değişkenler Açısından Belirlenmesi/Determining Writing Anxieties of University Students' from Different Variables. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 14.
- Yaman, H. (2010). Türk öğrencilerinin yazma kaygısı: Ölçek geliştirme ve çeşitli değişkenler açısından yordama çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 267-289.
- Wray, D. (1993). What do children think about writing?. *Educational review*, 45(1), 67-77.

Ek 1. Yazmaya Yönelik Tutum Ölçeği

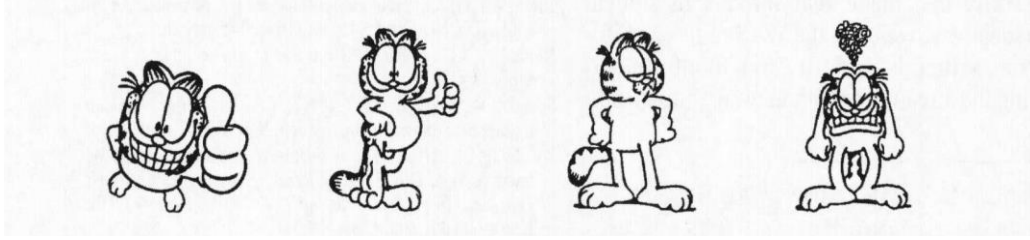
Araştırmanın amacı ilkököl 2. sınıf öğrencilerinin yazmaya yönelik tutumlarının incelenmesidir. Elde edilen veriler yalnızca bilimsel çalışmalar için kullanılacaktır.

İsim:

Numara:

Sınıf:

1. Bir şeyin oluş nedeni ile ilgili yazı yazdığında nasıl hissedersin?

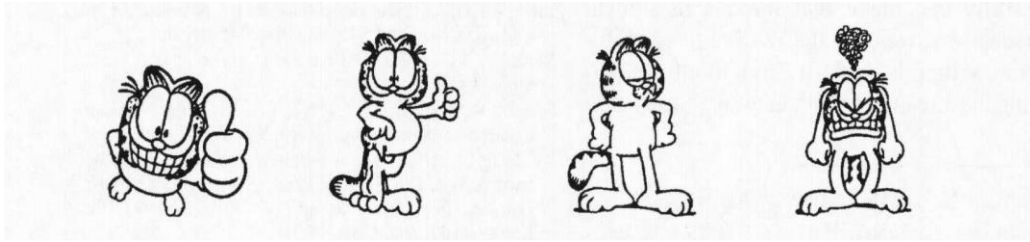
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

2. Bir konu ile ilgili kendi fikrini anlatan bir mektup yazdığında nasıl hissedersin?

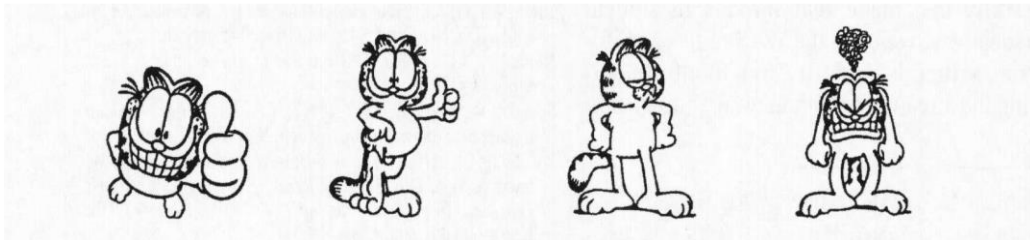
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

3. Kitaplar yazmış olan bir yazar olsan kendini nasıl hissedersin?

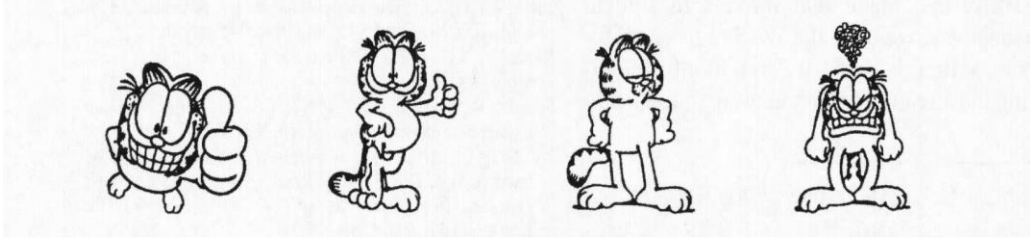
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

4. Bir gazete ya da dergide yazar olsan kendini nasıl hissedersin?

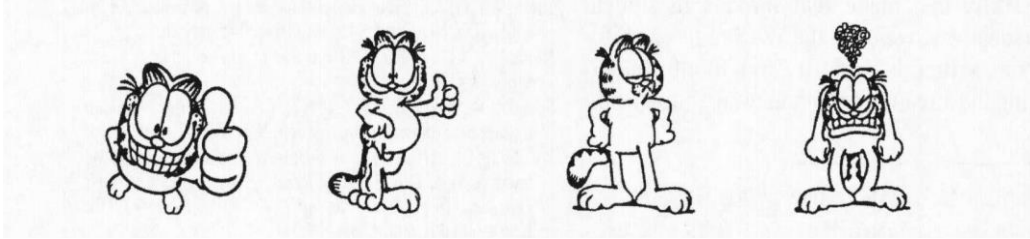
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

5. Şu an olduğundan daha iyi bir yazar olsan nasıl hissedersin?

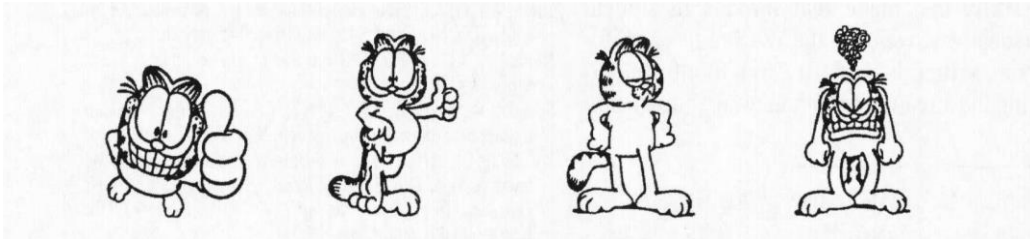
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

6. Ödev yapmak yerine bir hikâye yazma hakkında nasıl hissedersin?

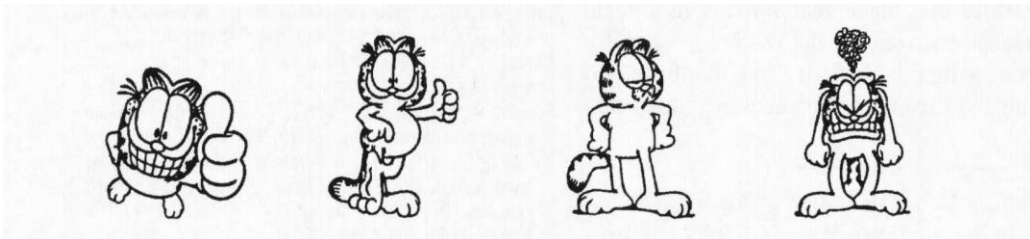
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

7. Televizyon izlemek yerine bir hikâye yazma hakkında nasıl hissedersin?

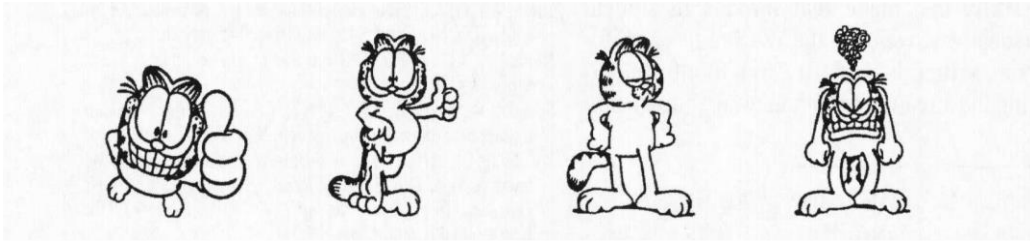
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

8. Hayat Bilgisi dersinde yaptığın bir şey ile ilgili yazı yazma hakkında nasıl hissedersin?

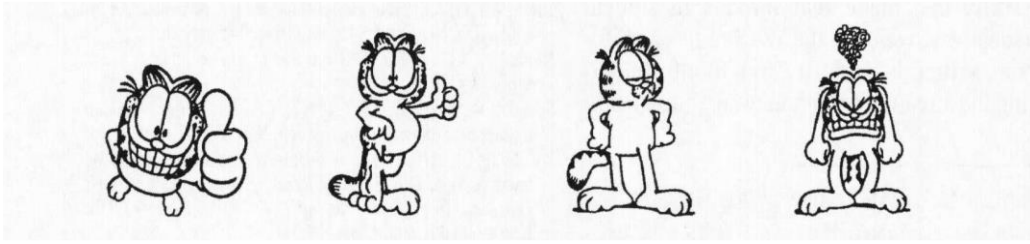
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

9. Okulda daha fazla yazı yazabilsen nasıl hissedersin?

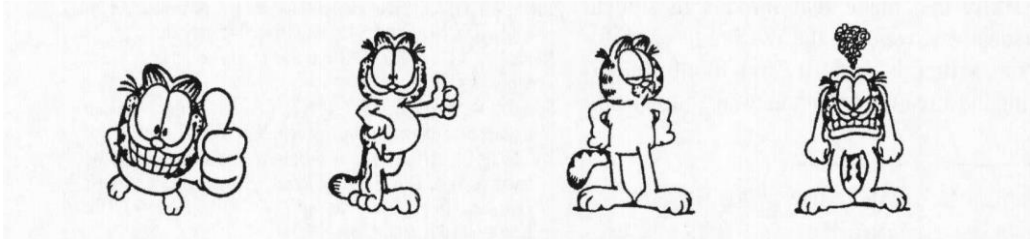
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

10. Öğretmenin yeni bir konu hakkında söylediği önemli şeyleri yazma hakkında nasıl hissedersin?

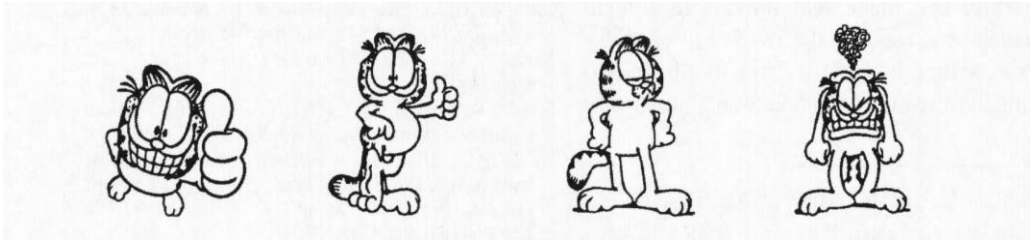
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

11. Okulda uzun bir hikâye ya da rapor yazdığında nasıl hissedersin?

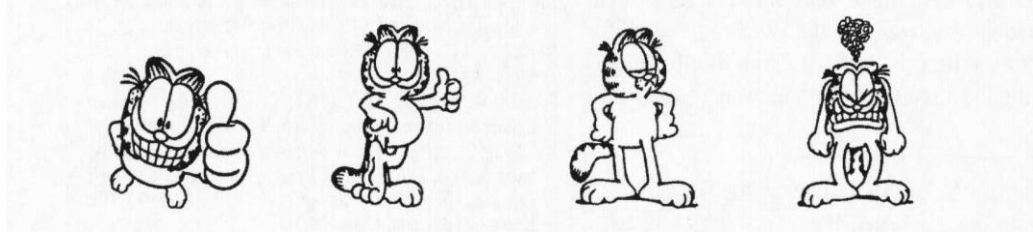
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

12. Hayat Bilgisi dersinde sorulara cevap yazarken nasıl hissedersin?

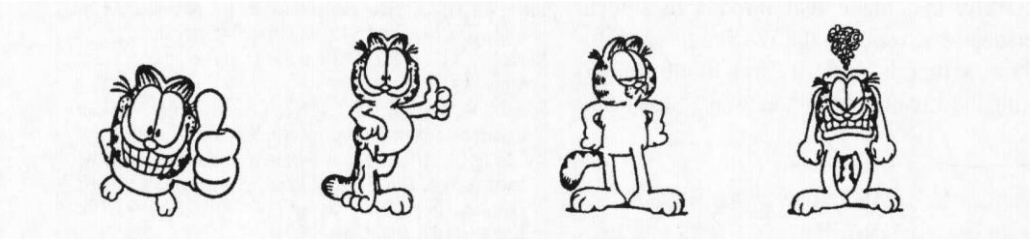
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

13. İnsanların satın alabileceği bir ürünün reklam metnini yazsan nasıl hissedersin?

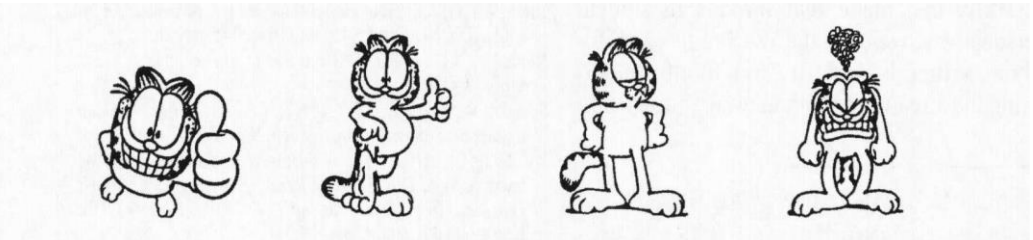
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

14. Sınıf için bir dergi hazırlayacak olsan nasıl hissedersin?

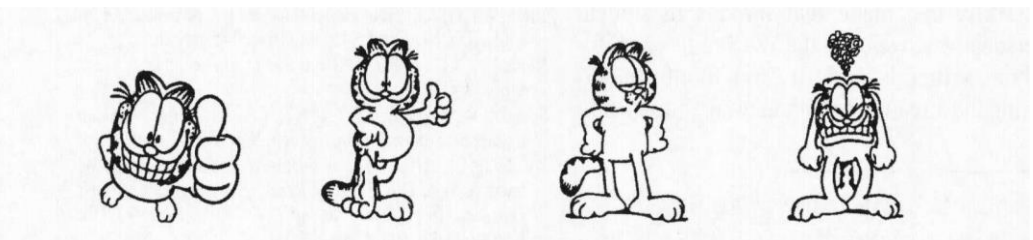
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

15. Başına gelen şeylerle ilgili yazı yazsan nasıl hissedersin?

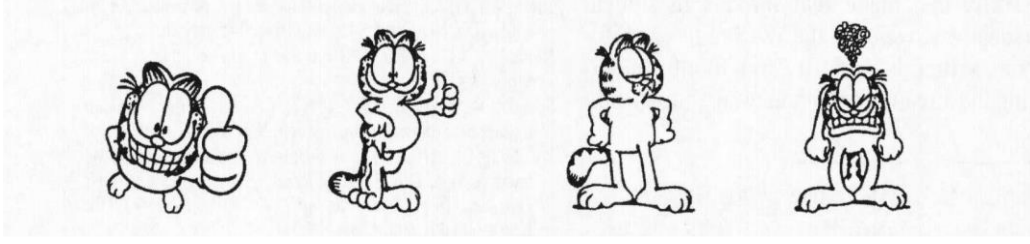
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

16. Başka birisinin bakış açısından yazı yazsan nasıl hissedersin?

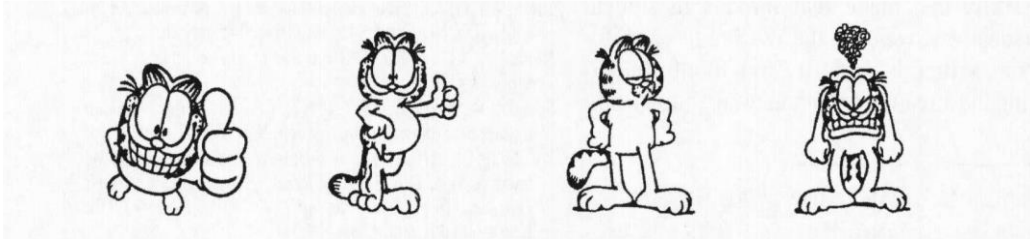
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

17. Yazdığın kelimeleri doğru yazıp yazmadığını kontrol ettiğinde nasıl hissedersin?

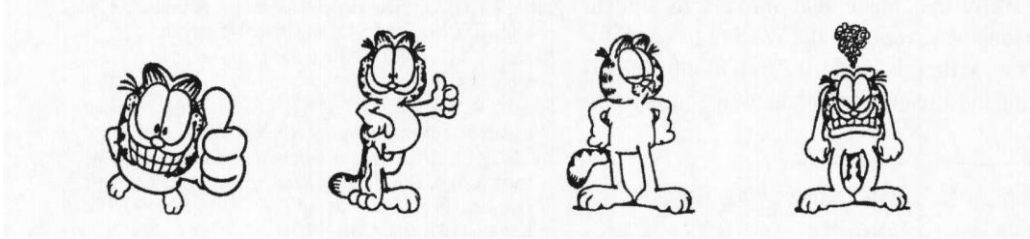
Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )

18. Yazdığın bir şeyi sınıf arkadaşların okusa nasıl hissedersin?

Çok mutlu ( )

Mutlu ( )

Mutsuz ( )

Çok mutsuz ( )